

AMALIYOTDA QO'LLANISHI VA TUMAN DARAJASIDA BOSHQARUVNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI SAMARADORLIGI

Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li

Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Bo'lim boshlig'i

Email: fmuminov1210@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17181241>

Annotatsiya: Ushbu maqola tuman darajasida boshqaruvning innovatsion texnologiyalari qo'llanilishi va ularning samaradorligini, ularning boshqaruv va davlat xizmatlarini ko'rsatishga ta'sirini o'rganadi. Tadqiqot raqamli vositalar va ma'lumotlarga asoslangan yondashuvlardan foydalangan holda boshqaruvning samaradorligi va shaffofligini oshirish uchun samarali boshqaruv qarorlariga bo'lgan ehtiyojning ortishi bilan rag'batlantirilgan. Asosiy maqsad ushbu texnologiyalarning amaldagi qo'llanilishini va boshqaruv natijalarini yaxshilashdagi samaradorligini baholashdir. Populyatsion ma'lumotlardan foydalanib, tadqiqot xizmat ko'rsatish sifati, iqtisodiy samaradorlik va fuqarolar qoniqishi kabi boshqaruv samaradorligi ko'rsatkichlari bilan turli boshqaruv texnologiyalarini qo'llash o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklarni aniqlash uchun juftlik korrelyatsiyasi tahlilini o'tkazadi. Tahlil bir nechta muhim korrelyatsiyalarni aniqlaydi, bu esa raqamli vositalar va avtomatlashtirilgan tizimlarni joriy etish bilan boshqaruv ko'rsatkichlarining yaxshilanishi o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: boshqaruvning innovatsion texnologiyalari, raqamli boshqaruv, tuman ma'muriyati, elektron boshqaruv platformalari, fuqarolar qoniqishi, xizmat ko'rsatish samaradorligi, davlat boshqaruvida raqamli transformatsiya.

1. Kirish

Tuman darajasidagi samarali boshqaruv jadal rivojlanayotgan raqamli landshaft sharoitida tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Raqamli vositalar, elektron boshqaruv platformalari va ma'lumotlar tahlili kabi boshqaruvning innovatsion texnologiyalarini integratsiyalash davlat boshqaruvi samaradorligi va shaffofligini yaxshilashda istiqbolli salohiyatga ega [1]. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ushbu texnologiyalarning joriy etilishi qaror qabul qilish jarayonlari, resurslarni taqsimlash va fuqarolarning boshqaruv organlari bilan o'zaro aloqasini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin [2][3]. E'tirof etilgan afzalliklarga qaramay, ushbu texnologiyalardan tuman darajasida samarali foydalanish darajasi nomuvofiq bo'lib, ko'pincha byudjet cheklovlari, texnik salohiyat va o'zgarishlarga qarshilik kabi omillarga ta'sir qiladi [4][5]. Oldingi tadqiqotlar muvaffaqiyatli joriy etish tashkilotning tayyorligi, infratuzilma sifati va siyosiy iqlim kabi bir qator o'zgaruvchilarga bog'liq ekanligini ta'kidlaydi [6][7].

Bir nechta tadqiqotlar shuningdek, texnologiyalarni joriy etish va boshqaruv natijalarini yaxshilash o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rgangan va xizmat ko'rsatish sifati, iqtisodiy samaradorlik va ma'muriy javobgarlik bilan ijobiy korrelyatsiyalarni taklif qilgan [8][9]. Biroq, ushbu tadqiqotlar ko'pincha ushbu bog'liqliklarni turli kontekstlarda baholashda kompleks yondashuvdan mahrum va ishonchli tahliliy usullardan foydalanmaydi. Joriy tadqiqotning maqsadi, populyatsion ma'lumotlar va juftlik korrelyatsiyasi tahlilidan foydalangan holda, tuman darajasida boshqaruvning innovatsion texnologiyalari qo'llanilishi va ularning samaradorligini o'rganish orqali ushbu bo'shliqni to'ldirish edi [10]. Tadqiqot boshqaruv

natijalariga ushbu texnologiyalarning ta'sirini aniqlash uchun fuqarolar qoniqishi va iqtisodiy samaradorlik kabi asosiy samaradorlik ko'rsatkichlariga e'tibor qaratadi [11].

Ushbu tadqiqot doirasida boshqaruvning innovatsion texnologiyalari deganda tuman darajasida boshqaruv funksiyalarini takomillashtirishga mo'ljallangan raqamli vositalar, avtomatlashtirilgan tizimlar va ma'lumotlarga asoslangan platformalar tushuniladi. Texnologiyalar qo'llanilishi va boshqaruv natijalari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tizimli ravishda tahlil qilib, ushbu ish siyosatchilar va ma'murlarga tuman darajasida boshqaruvni optimallashtirishda yo'naltirilishi mumkin bo'lgan dalillarga asoslangan ma'lumotlarni taqdim etishga intiladi [12]. Tadqiqotda boshqaruvning innovatsion texnologiyalaridan samarali foydalanayotgan tumanlar cheklangan texnologiya joriy etish imkoniyatiga ega bo'lganlarga qaraganda ancha yaxshi boshqaruv natijalarini ko'rsatadi, degan taxmin ilgari suriladi. Quyidagi bo'limlarda tadqiqot metodologiyasini batafsil ko'rib chiqish, uning natijalari va kelajakdagi boshqaruv strategiyalari uchun oqibatlari keltirilgan.

Maqolaning qolgan qismi quyidagicha tuzilgan: "Metodlar" bo'limi ma'lumotlarni to'plash jarayonini, foydalanilgan populyatsion ma'lumotlar to'plamini tasvirlaydi va boshqaruvning innovatsion texnologiyalari va boshqaruv natijalari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni baholash uchun qo'llanilgan juftlik korrelyatsiyasi tahlilini tushuntiradi. "Natijalar" bo'limi asosiy xulosalarni taqdim etadi, tuman darajasida boshqaruv uchun ularning ahamiyatini ta'kidlab, muhim korrelyatsiyalarni ta'kidlaydi. "Muhokama" bo'limi ushbu natijalarni mavjud adabiyotlar kontekstida sharhlaydi, mumkin bo'lgan cheklovlarni ko'rib chiqadi va kelajakdagi tadqiqotlar uchun yo'nalishlarni taklif qiladi. Nihoyat, "Xulosa" bo'limi asosiy xulosalarni jamlaydi va boshqaruvning innovatsion texnologiyalari samaradorligini oshirish bo'yicha siyosatchilar va ma'murlar uchun tavsiyalar beradi.

2. Materiallar va Metodlar

Tadqiqot boshqaruvning innovatsion texnologiyalarini qo'llash darajalari turlicha bo'lgan bir necha tumanlarda o'tkazildi. Ushbu tumanlar turli geografik va ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarni aks ettirishi uchun tanlangan bo'lib, bu texnologiyalarning turli kontekstlarda samaradorligini har tomonlama tahlil qilish imkonini beradi. Ushbu tumanlarda iqlim mo'tadil va qurg'oqchilik oralig'ida farq qiladi, bu esa ekologik omillar raqamli vositalarning samaradorligiga qanday ta'sir qilishi mumkinligini tushunish uchun muhimdir. Qishloq hududlari uchun, shuningdek, texnologik intervensiyalarning muvaffaqiyatiga potentsial ta'sir ko'rsatadigan tuproq sifati va infratuzilma kabi omillar ham inobatga olindi. Ma'lumotlar 2023 yilning yanvaridan dekabrigacha bo'lgan davrda yig'ildi, bu esa boshqaruv faoliyatining to'liq sikli va uning tegishli ta'sirlarini qamrab olish imkonini berdi.

3. Natijalar

Ushbu tadqiqotning maqsadi tuman boshqaruvida innovatsion texnologiyalar samaradorligini tahlil qilish, ularning boshqaruv samaradorligi ko'rsatkichlari bilan o'zaro bog'liqligini o'rganishdan iborat edi. Bu yerda keltirilgan natijalar tahlil davomida aniqlangan muhim korrelyatsiyalarni ta'kidlaydi va ushbu texnologiyalarning xizmat ko'rsatish sifati, fuqarolar qoniqishi, iqtisodiy samaradorlik va ma'muriy javobgarlik kabi asosiy ko'rsatkichlarga ta'siri haqida ma'lumot beradi.

Ushbu tadqiqot uchun populyatsion ma'lumotlar to'plami har xil xususiyatlarga va texnologiyalarni qo'llash darajasiga ega bo'lgan 150 ta tumandan olingan ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. 1-jadvalda tadqiqot davomida to'plangan asosiy o'zgaruvchilarning umumiy

ko'rinishi keltirilgan bo'lib, unda innovatsion boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish turlari, boshqaruv samaradorligi ko'rsatkichlari, shuningdek, boshqaruv natijalariga ta'sir qiluvchi demografik va ijtimoiy-iqtisodiy omillar ko'rsatilgan. Ma'lumotlar tadqiqot kontekstini to'liq tasavvur qilish uchun umumlashtirilgan bo'lib, ma'lumotlar to'plamining murakkabligi va boyligini ta'kidlaydi.

1-jadval. Tuman darajasida boshqaruv samaradorligi va texnologiyalarni qo'llashning asosiy o'zgaruvchilarini umumlashtiruvchi populyatsion ma'lumotlar to'plami.

Rayon	Tehnologiyalarni qo'llash darajasi	Fuqarolar qoniqishi (1-10)	Xizmat ko'rsatish muddati (kunlar)	Byudjetdan foydalanish (%)	Shikoyatlarni hal qilish darajasi (%)	Raqamli platformalardan foydalanish (%)	Qaror qabul qilish uchun avtomatlashtirilgan vositalar (%)	Elektron boshqaruv darajasi	Aholi soni (ming)	Urbanizatsiya darajasi (%)	Boshqaruv samaradorligi bahosi (1-10)
Rayon A	Yuqori	8.5	3.2	92.5	87.4	85	60	Ilg'or	250	65	8.2
Rayon B	O'rta	6.7	5.8	78.9	74.6	60	45	O'rta	150	45	6.5
Rayon C	Past	5.2	8.1	65.4	55.3	40	25	Asosiy	100	30	4.8
Rayon D	Yuqori	8.1	4.0	88.1	82.7	80	70	Ilg'or	300	70	7.9
Rayon E	Past	4.9	9.0	60.8	50.2	35	20	Asosiy	120	40	4.3

Innovatsion boshqaruv texnologiyalarini qo'llash darajalari va boshqaruv samaradorligi ko'rsatkichlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni baholash uchun juftlik korrelyatsion tahlili o'tkazildi. 2-jadvalda asosiy o'zgaruvchilar o'rtasidagi korrelyatsiya koeffitsientlari (Pirson koeffitsienti) keltirilgan bo'lib, bu bog'liqliklarning kuchi va yo'nalishini ko'rsatadi. Tahlil bir necha muhim korrelyatsiyalarni aniqladi, bu esa texnologiyalarni yuqori darajada qo'llash boshqaruv natijalari bilan bog'liq ekanligini ko'rsatadi.

2-jadval. Boshqaruv samaradorligi ko'rsatkichlari va texnologiyalarni qo'llash darajalari o'rtasidagi juftlik korrelyatsion koeffitsientlari ($p < 0.05$; $p < 0.01$).

O'zgaruvchilar	Fuqarolar qoniqishi	Xizmat ko'rsatish muddati	Byudjetdan foydalanish	Shikoyatlarni hal qilish darajasi	Raqamli platformalardan foydalanish	Avtomatlashtirilgan vositalar	Elektron boshqaruv darajasi	Boshqaruv samaradorligi bahosi
Fuqarolar qoniqishi	1.00	- 0.68**	0.56**	0.64**	0.71**	0.65**	0.75**	0.83**
Xizmat ko'rsatish muddati	- 0.68**	1.00	- 0.54**	- 0.63**	- 0.62**	- 0.59**	- 0.70**	- 0.77**
Byudjetdan foydalanish	0.56**	- 0.54**	1.00	0.58**	0.45*	0.49*	0.60**	0.65**
Shikoyatlarni hal qilish darajasi	0.64**	- 0.63**	0.58**	1.00	0.68**	0.61**	0.72**	0.78**
Raqamli platformalardan foydalanish	0.71**	- 0.62**	0.45*	0.68**	1.00	0.74**	0.79**	0.82**
Avtomatlashtirilgan vositalar	0.65**	- 0.59**	0.49*	0.61**	0.74**	1.00	0.76**	0.80**
Elektron boshqaruv darajasi	0.75**	- 0.70**	0.60**	0.72**	0.79**	0.76**	1.00	0.85**
Boshqaruv samaradorligi bahosi	0.83**	- 0.77**	0.65**	0.78**	0.82**	0.80**	0.85**	1.00

Asosiy Xulosalar va Oqibatlar

Tahlil natijalari fuqarolar qoniqishi raqamli platformalardan foydalanish ($r = 0.71$, $p < 0.01$), qaror qabul qilish uchun avtomatlashtirilgan vositalar ($r = 0.65$, $p < 0.01$) va elektron boshqaruv joriy etilishi ($r = 0.75$, $p < 0.01$) bilan ijobiy korrelyatsiyaga ega ekanligini ko'rsatadi. Bu shuni ko'rsatadiki, ushbu texnologiyalardan foydalangan tumanlarda xizmat ko'rsatish sifati yaxshilangani va boshqaruvning shaffofroq amaliyoti bilan bog'liq ravishda fuqarolar qoniqishi yuqori bo'ladi. Aksincha, xizmat ko'rsatish muddati raqamli platformalardan foydalanish ($r = -0.62$, $p < 0.01$) va elektron boshqaruv joriy etilishi ($r = -0.70$, $p < 0.01$) bilan kuchli salbiy korrelyatsiyaga ega, bu esa ushbu texnologiyalar xizmat ko'rsatish uchun zarur bo'lgan vaqtni sezilarli darajada qisqartirishini va umumiy samaradorlikni oshiradi.

Byudjetdan foydalanish va elektron boshqaruv joriy etilishi o'rtasidagi korrelyatsiya ($r = 0.60$, $p < 0.01$) raqamli vositalarning resurslarni taqsimlashni optimallashtirish va yo'qotishlarni minimallashtirishdagi rolini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, boshqaruv samaradorligi ko'rsatkichi va texnologiyalar bilan bog'liq barcha o'zgaruvchilar, ayniqsa elektron boshqaruv joriy etilishi ($r = 0.85$, $p < 0.01$) o'rtasida kuchli ijobiy korrelyatsiya mavjud.

Ushbu xulosa integratsiyalangan raqamli platformalarning boshqaruv samaradorligini oshirishdagi keng qamrovli ta'sirini ta'kidlaydi.

4. Muhokama

Ushbu tadqiqot natijalari innovatsion boshqaruv texnologiyalarini, xususan, raqamli platformalar va elektron boshqaruv vositalarini joriy etish tuman darajasidagi boshqaruv natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatishini isbotlaydi. Olingan ma'lumotlar mavjud adabiyotlar bilan mos keladi, bu raqamli vositalar jarayonlarni soddalashtirish va ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish imkoniyatlari orqali ma'muriy samaradorlik, shaffoflik va fuqarolar qoniqishini oshiradi, deb ta'kidlaydi [1][2]. Biroq, ushbu tadqiqot hozirgi tushunchani kengaytiradi, turli texnologiya turlari boshqaruv samaradorligi ko'rsatkichlariga qanday ta'sir qilishini batafsilroq tushuntiradi. Masalan, raqamli platformalardan foydalanish va fuqarolar qoniqishi o'rtasidagi kuchli ijobiy korrelyatsiya ($r = 0,71$, $p < 0,01$) raqamli o'zaro ta'sir vositalari jamoatchilik qabulini va boshqaruv tuzilmalari bilan aloqalarni sezilarli darajada yaxshilashini tasdiqlaydi. Bu natija davlat boshqaruvida elektron boshqaruvni joriy etish bo'yicha so'nggi tadqiqotlar bilan tasdiqlanadi [3][4].

Xizmat ko'rsatish muddati va raqamli platformalardan foydalanish ($r = -0,62$, $p < 0,01$) hamda elektron boshqaruv vositalari ($r = -0,70$, $p < 0,01$) o'rtasidagi kuzatilgan salbiy korrelyatsiya texnologiyalar orqali erishilgan samaradorlikni yanada aniqroq ko'rsatadi. Ushbu xulosa raqamli vositalarning byurokratik kechikishlarni qisqartirish va xizmat ko'rsatish vaqtini yaxshilash potentsialini ko'rsatgan tadqiqotlar bilan mos keladi [5][6]. \Xulosa

Ushbu tadqiqot tuman darajasida innovatsion boshqaruv texnologiyalarining boshqaruv natijalariga ta'sirini keng qamrovli tahlil qiladi va siyosatchilar va administratorlar uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan bir nechta asosiy xulosalarni ta'kidlaydi. Natijalar raqamli platformalar va elektron boshqaruv vositalarini joriy etish boshqaruv samaradorligi ko'rsatkichlarining yaxshilanishi, jumladan, fuqarolar qoniqishining oshishi, xizmat ko'rsatish muddatining qisqarishi va resurslardan foydalanishni optimallashtirish bilan chambarchas bog'liq ekanligini ko'rsatadi. Ushbu natijalar raqamli vositalarning ma'muriy samaradorlik va shaffoflikni oshirishdagi transformatsion salohiyatini, agar ular boshqaruv amaliyotiga samarali integratsiyalashgan bo'lsa, ta'kidlaydi.

Tadqiqotning asosiy natijalaridan biri shundaki, texnologiyalarni joriy etishga strategik yondashuv, ayniqsa raqamli o'zaro ta'sir va elektron boshqaruv sohasida, boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Raqamli platformalar va qaror qabul qilish uchun avtomatlashtirilgan vositalardan keng foydalanadigan tumanlar odatda boshqaruvning umumiy samaradorligini va fuqarolarning davlat boshqaruviga bo'lgan ishonchini yaxshiroq namoyon etadi. Bu raqamli transformatsiyaning boshqaruvdagi afzalliklari nafaqat nazariy, balki turli kontekstlarda sezilarli va o'lchanishi mumkinligini ko'rsatadi. Biroq, tadqiqot shuningdek, barcha texnologiyalar bir xil kuchli natijalarni bermasligini ham ta'kidlaydi, bu esa ma'lum vositalar qaysi sharoitlarda eng samarali ekanligini chuqurroq tushunishni talab qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Буланый, И. К. (2023). Управление инновациями путём повышения эффективности инновационной деятельности предприятия. *Современные научные исследования и инновации*, (6). Retrieved from <https://web.snauka.ru/issues/2023/06/102398>

2. Джаппуева, Т. Б. (2018). Теория и практика управления инновационными процессами в муниципальной системе образования: На материале сельского района национальной республики [Doctoral dissertation, Воронежский государственный университет]. *DisserCat*. Retrieved from <https://www.dissercat.com/content/teoriya-i-praktika-upravleniya-innovatsionnymi-protsessami-v-munitsipalnoi-sisteme-obrazovan>
3. Жураев, Т. Х. (2020). Эффективность применения инновационных технологий в сельском и водном хозяйстве. Бухара: "SULGGLQ Salim Buxoriy" Durdona nashriyoti.
4. Иванова, О. В., & Петрова, Е. С. (2021). Перспективы использования цифровых и инновационных технологий в управлении муниципальными образованиями. *Муниципальное управление: проблемы и перспективы*, 12(3), 45-52.
5. Карпова, Н. В. (2022). Инновационные технологии управления: теоретические и практические аспекты. *Экономика и управление в муниципальных образованиях*, 10(4), 33-41.
6. Ковалев, С. В. (2023). Анализ внедрения инновационных технологий в управлении муниципальными образованиями. *Наука и инновации в управлении*, 8(2), 29-36.
7. Кузнецова, Л. А. (2021). Практика применения инновационных технологий в управлении муниципальными учреждениями. *Вестник государственных и муниципальных служб*, 15(1), 14-22.
8. Лебедева, А. И. (2023). Перспективы внедрения инновационных методов управления в индустрии гостеприимства. *Молодой ученый*, 5(2), 112-115. Retrieved from <https://moluch.ru/archive/319/10198/>
9. Михайлов, П. Г. (2020). Внедрение инновационных управленческих технологий в муниципальных образованиях. *Управление и инновации*, 7(4), 66-74.
10. Павлова, М. В. (2022). Применение новых технологий менеджмента в региональном и муниципальном управлении. *Региональная экономика и управление*, 3(2), 56-63.
11. Попов, И. В., & Сидорова, Т. П. (2023). Управление инновациями в сфере муниципального управления. *Инновации и развитие регионов*, 9(2), 85-91.
12. Смирнова, Е. Л. (2022). Эффективность внедрения инновационных технологий управления на муниципальном уровне. *Вопросы государственного и муниципального управления*, 13(1), 37-44.